

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 28. novembra 1883.

Obseg: Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske 21. novembra l. 1883. — Gospodarske stvari iz dež. zbora kranjskega. (Dalje.) — Poštne hranilnice. — Letno zborovanje društev: „Vdovsko učiteljsko društvo“, „Slovensko učiteljsko društvo“ in „Narodna šola“ v Ljubljani. (Dalje.) — Vabilo na devetnajsti redni véliki zbor Matice Slovenske. — Podoba (povest). (Dalje.) — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Občni zbor c. k. kmetijske družbe kranjske

21. novembra l. 1883.

Kakor smo uže v zadnjem listu „Novic“ na kratko naznanili, vršil se je letošnji redni občni zbor kmetijske družbe kranjske dné 21. novembra t. l.

Obiskan je bil nenavadno obilno, očividno zaradi volitve tajnika in osem novih odbornikov, to se je pokazalo v tem, da je koj po oddanih listih za volitve skoraj polovica deležnikov zbor zapustila.

Zborovanje pričelo se je z nagovorom gosp. predsednika barona Wurzbacha, ki se je v kljub bolehnosti vendar hotel vdeležiti zborovanja.

Vladni komisar bil je brat predsednikov, deželne vlade svetovalec Avgust pl. Wurzbach. V imenu deželnega odbora bil je navzoč gosp. deželni glavar Gust. grof Thurn.

Udje centralnega odbora družbe kmetijske bili so navzoči skoraj vsi; vseh deležnikov zbora naštel se je enkrat krog 110, natančnega številenja ni bilo lahko mogoče, ker se je nekaj navzočih sprehajalo sem ter tje deloma tudi odhajajoči iz dvorane in zopet vračajoči se.

Nagovor predsednikov obsegal je vse važnejše dogodbe minulega leta s posebnim naglasovanjem praznovanja 600letnice združenja dežele kranjske z ljubljeno našo vladajočo rodbino habsburško, katerih svečanost se je vdeležila tudi kmetijska družba naša z lepo deželno razstavo goved in kmetijskih strojev, in pri kateri prišli se je tudi glavni odbor družbe v imenu kmetovalcev vse dežele poklonil presvitlemu cesarju zagotovivši ga neomahljive udanosti in zvestobe, naglasujoč pa tudi to, da je kmetijska družba ne gledé na različnosti mišljenja v družih vprašanjih delovala zmiraj složno za povzdigo kmetijstva naše dežele. — Milostljivi odgovor presvitlega cesarja prebral je gospod predsednik do besede z dostavkom, da nam ostanejo besede cesarjeve vedno nepozabljive.

Da je bila vdeležba kmetijske družbe pri svečanosti tako sijajna, za to zahvaliti se je vsestranski podpori in za to podporo izreka predsednik gorko zahvalo tistim udom, ki so sodelovali, posebno zahvalo pa še iz-

reka c. k. ministerstvu za poljedelstvo in c. k. vladi v Ljubljani, deželnemu odboru, ljubljanski mestni občini in pa hranilnici ljubljanski.

Letino našo znači predsednik kot srednjo dobro, tako, da so naši gospodarji večidel zadovoljni. Spminja se umrlih udov družbe, škofa Widmarja, barona Codellija, Antona Samasse, Matije Kulavica in drugih.

Svoj govor pa sklene s „hoch“- in „slava“-klici na presvitlega cesarja, kar je odmevalo po vsi dvorani z živahnimi „živio“- in nekaterimi „hoch“-klici.

Potem pričela se je razprava predmetov dnevnega reda, najprej 1) o poročilu glavnega odbora o družbenem delovanju od zadnjega občnega zbora do 1. novembra t. l.

Poročevalec o tej točki bil je gospod odbornik L. Robič, kateri začetkom omenja, da hoče iz tiskanega in razdeljenega poročila posneti samo važnejše stvari.

Ko na vprašanje predsednikovo zoper ta način obravnave ni bilo ugovora, poroča gosp. Robič najprej o zadevi družbenega lista, da se je o tem poprašalo še podružnice, katere so tudi deloma odgovorile ter se nekatere izrekle za list, druge zoper list, nekatere pa se niso ravno odločno izrekle, vendar pa pokazale pripravljenost, sprejemati ta list. Stvar je zdaj večidel dognana, vendar pa še ostaja rešiti glavno vprašanje vredništva, deloma tudi stroškov, sploh pa utegne list začeti izhajati z novim letom 1884.

Poročevalec naznanja dalje, da se je po sklepu zadnjega občnega zbora izdal nov natis knjižice „o ogle-dovanji mesa in klavne živine“, za katero je rokopis popravil gosp. Karol vitez Bleiweis, ravno tako pa se je natisnil tudi nov natis dr. Jan. Bleiweisove knjige „o podkovanji zdravih in bolnih kopit“.

Naročilo zadnjega občnega zbora, da naj se naprava kmetijskih posojilnic priporoči s primernim podukom tudi podružnicam kmetijske družbe, izpolnila se je do zdaj deloma s tem, da se je glavni odbor obrnil poprej do predstojništev pri nas uže obstoječih posojilnic, kedar odboru doidejo vsi odgovori, priobčil in razposlal bode dotični poduk.

K tej točki poročila oglasi se k besedi odbornik dr. Poklukar ter dopolnuje tiskano poročilo odborovo še s tem, da ste do zdaj na dotično pisanje odgovorili uže podružnica vrhniška in pa posojilnica za okolico ljubljansko.

Prva pravi, da se je posojilnica osnovala brez posebnih težav, da se začetkom v resnici ni pričakovalo posebnega vspeha, toda kmalu se je pokazal blagodejni vpliv njen, in zdaj kaže uže toliko dobrega sadu posebno pri malih posestnikih, pri plačevanju davka, pri katerem se ognejo posestniki rubežni in stroškom, pa tudi pri obrtnikih in sploh menj premožnih ljudéh, da bi si tega nikdar nihče ne bil pričakoval, in vse to, akoravno še zmirom veliko vplivnih oseb to napravo opazuje hladno in nezaupljivo.

Še obširneje je poročilo predstojništva posojilnice za okolico ljubljansko, ker to popiše prav umevno in temeljito temeljne različnosti pri nas obstoječih posojilnic in na drobno popisuje predsednosti, pa tudi neprilichnosti te in une vrste posojilnic, tako, da si je tudi v teh rečeh popolnem neskušenemu prav lahko, izbrati si za svoje okoliščine posojilnico te ali une vrste.

Iz tega razvidi slavni zbor, da je uže dozdej o tem vprašanji glavnemu odboru došlo gradivo jako zanimivo, zato gre tudi vsa hvala predstojništvoma omenjenih dveh posojilnic, in pričakovati je, da bode na takih poročilih sestavljen poduk tudi imel zaželen vpliv.

Potem dalje omenja še gospod poročevalec, da se je v lanskem občnem zboru izrečena želja podružnice jeseniške, da bi se goveja plemenna živina prodajala tudi v Lescah, ne samo v preveč oddaljenem Kranji, uže letos spolnila, kakor mislimo, v zadovoljnost živinorejcev više gorenjske strani.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari iz deželne zbornice kranjskega.

(Dalje.)

4. Poročilo o §. 5 letnega poročila.

V imenu gospodarskega odseka poročal je o tem šfu gospod poslanec dr. Samec.

Poročilo obsega občinske zadeve, pričanja z občinskimi prikladami, in to omenja najprej onih, katere je privolil deželni zbor, vvrstene po posameznih okrajih; dalje o občinskih taksah, o prikladah, katerih pobiranje se je uradno zaukazalo.

Pri marginalni št. 5. odobrila se je občini Poddraga podeljena privolitev porabe vojskine odškodnine 300 gld.

O predložitvi postave za razdelitev pašnikov, zaradi katere je deželni zbor leta 1882. sklenil vlado naprositi, da predloži vladino predlogo, poroča deželni odbor, da je ta sklep c. k. vladi z ozirom na veliko pomembo in važnost priporočil. — V gospodarskem odseku navzoči gospod deželni predsednik pa je obljubil z ozirom na uže sklenjeno državno postavo v prihodnjem zasedanju, ker upa, da se bode s pomočjo strokovnjakov za to sposobnih tekočo zimo izdelal načrt postave tako, da bode pred prihodnjim zasedanjem pri vladi gotov.

Važnosti primerno še obširneje obravnavala se je margin. šte. 7., ki zadeva preuredbo domovinske postave.

O tej zadevi sklenil je deželni zbor leta 1882., da naj se deželni odbor za važno preuredbo domovinske postave gledé preskrbovanja ubozih po občinah pri c. k. vladi v tem smislu poganja, da nepretrgano bivanje skozi 10 let v eni občini daje domovinsko pravico v tej občini.

Ta sklep naznanil je deželni zbor c. k. deželnemu predsedstvu ter ga prosil, da naj ta predmet po mislih slavnega deželne zbornice in z ozirom na razmere naše dežele najtopleje priporoča predloži c. k. ministerstvu za notranje zadeve.

Ker je ta prememba domovinske postave posebno za kmetijske občine naše dežele velike važnosti, posebno z ozirom na bližnji nam Trst, kamor od nas odhaja leto za letom na stotine mladih, zdravih in krepkih domačinov, kateri se pa prav dostikrat na stara leta ali po prestanih boleznih onemogli vrnejo ali pošljejo zopet v svoj rojstni kraj, da mu pomnože število nepreskrbljenih beračev, zato je v soglasji z drugimi deželami naš deželni zbor tudi zopet letos sklenil: C. k. vlada se vnovič naprosi delati na spremembo domovinske postave v tem smislu, da 10letno nepretrgano bivanje v eni občini pridobi v nji domovinsko pravico.

Tudi sklep, zadevajoč odvracanje beračenja in vlačugarstva naznanil je deželni zbor c. k. deželnemu predsedstvu s prošnjo, da naj v smislu tega sklepa v lastnem delokrogu učini, kar se mu zdi potrebno in da naj ta predmet toplo priporoča izvoli predložiti tudi visokemu c. k. ministerstvu notranjih zadev. Kasneje se je vsled zahtevanja c. k. predsedništvu še naznanilo, koliko prostora je v ljubljanski prisilni delavnici, koliko je število prisiljencev in pa, koliko jih je bilo koncem leta 1875. — Konečno sklenilo se je gledé odgonskih postaj, da naj deželni odbor prevdarja, ali bi ne bilo za deželni zaklad koristno, ako se število odgonskih postaj pomnoži, dalje občinam naročiti, da dajo pripravo samo takim odgnancem, ki očitno hoditi ne morejo.

5. Poročilo gospodarskega odseka o §. 6. poročila deželne zbornice.

Ta del poročila obsega občila ali ceste, s katerimi se je gospodarski odsek in deželni zbor vsled prošnj in predlogov deželne zbornice tudi posebej še pečal.

Poročilo uvrsteno je po cestnih okrajih, omenja pri škofjeloškem cestnem okraji poljansko-cirkenske oziroma zavodenske ceste, pri idrijskem okraji: udora hriba pod Razpotjem, uvrstenja ceste od Žira do Dolenjega Logatca med okrajne ceste, dalje: podpore in predplačila za popraviljanje žalske ceste vsled cesarjevega popotovanja v Idrijo.

Pri ložkem okraji omenjena je preložitve ceste čez goro Bonco; pri okraji ljubljanske okolice: naprava cestne zveze pod Pijavo Gorico med novo turjaško cesto in staro okrajno cesto; pri cestnem okraji litijskem: podpore vsled udora hriba pri Zagorji in pa uvrstitev ceste od Slapnice do Litije med okrajne ceste; pri okraji logaškem: podpore za popraviljanje ceste vsled cesarjevega potovanja v Idrijo; pri cestnem okraji metliškem: uvrstenje občinske ceste poleg Grma čez Lahino med okrajne ceste; pri cestnem okraji radoljskem: podpore in predplačila za stavbo mostu na bohinjski okrajni cesti v Srednji vasi; podpore za stavbo savskega mostu pri Lescah; preložitve ceste pri Zagoricih in Lescah; pri cestnem okraji ribniškem: preložitve ceste čez goro Bonco; napravo nove ceste med Soderšico in Podklancem in preložitve ceste pri Vinici; pri cestnem okraji novomeškem: podpore za preložitve novomeško-mokronoške ceste; pri cestnem okraji žužemberškem: podpore za preložitve kočevsko-žužemberške ceste; pri cestnem okraji senožeškem: popraviljanje na reški cesti in oddaje mitnine na tej cesti; pri cestnem okraji kamniškem: dalnje podpore za preložitve „Klanca“ v mestu Kamniku; pri cestnem okraji črnomaljskem: predplačila 3300 gld. za cesto od Hajke do Doblic.

(Dalje prih.)

vino mora odstraniti. Pri izreji molzne govedi veljajo ena in ista pravila, kar se tiče vzdrževanja zdravja, njih natančno izpolnovanje je porok dobrega vspeha; posebno velja to o enakomernem krmenji, čistem zraku, suhem in snažnem hlevu ter o skrbi za snaženje kože.

Gospodarstvo na kraških pašnikih.

Znano je, da se je pričel s pomočjo vlade Kras pogozdovati in se uže obstoječi gozd pod kaznijo ne sme opustošiti. Samo s pašniki z drevjem zaraščenimi sme delati vsak, kar hoče, in ni se mu bati najmanjše kazni.

Ce se pomisli, da so bili z drevjem zaraščeni pašniki tudi gozdi, kateri so se polagoma pustošili in v pašnike spremenili, bodo tudi ti pašniki Kras postali. Torej se čudimo, da pašniki niso pod nobeno postavbo in sme na njih vsak po svoji volji gospodariti.

Zaradi tega se pa tudi na enakih pašnikih divje gospodari, to se pravi, kakor bi žito žel, naposled štori kopljejo, kozé pasejo, z eno besedo, z vso silo dela na to, da se prej ko prej v Kras spremené.

Kdor je uže Kras pogozdoval, mu je znano, koliko truda in stroškov prouzučuje, predno se ga le nekaj oralov dobro z drevjem zašadi in zarase. Vsemu temu bi se deloma v okom prišlo, če bi se z drevjem zaraščeni pašniki ne pustošili. Tam ne bilo bi treba z velikimi stroški in trdom drevja saditi, samo to bi se moralo doseči, da bi se uže z drevjem zaraščeni pašniki ne pustošili. *)

Pogozdovanje Krasa z lešniki.

Poročalo se je o svojem času v „Novice“, da so lansko jesen v raznih krajih na Krasu 17 litrov lešnikov za poskušnjo vsadili.

Meseca avgusta sem te nasadbe pregledaval in zapazil, da je ravno v tem času skoro polovico lešnikov poginilo. Kalili so skoro vsi, a meseca julija se zbog vročine posušili.

Lešniki ljubijo globoko, frišno in gnojno zemljo, če je prav skalnata, na Krasu tega nimajo, ker tukaj so plitva, peščena in izsesana tla. Videli bomo, kako se bode ostalo leskovje razvijalo. Ko enkrat toliko odraste, da sad rodi, potem se naglo samo zaploduje.

Namen tega sajenja je, v senci in zavetji leskovine tako gozdno drevje izrejati, katero noče na izsesanih in na burji izpostavljenih tleh rasti.

Neumno je toraj govorjenje, da bode vlada Kraševcem leskove gozde izrejala.

Občni zbor c. k. kmetijske družbe kranjske

21. novembra l. 1883.

(Dalje.)

Gospod poročevalec Robič poroča dalje: Na željo podružnice v Kranjski Gori: naj bi centralni odbor

*) V krajih, kjer so pašniki na brdnih tleh, se postavno za zdaj ne more nič storiti, kjer se pa na belem kamenji nahajajo, se radi pokrasijo, je toraj dolžnost dotičnih političnih oblastij, ž njimi ravno tako kakor z gozdi postopati. Pri napravi postave za pogozdovanje Krasa moralo se bode posebno na to gledati, da se bode živina kolikor toliko v hlevu krnila, kar se bode lahko doseglo, če se pomisli, da se zdaj na tisoče voz sena iz Krasa v Trst prodá. Vred.

imel v zalogi dobro deteljino in travino seme, da bi ga potem kakor rigajsko lanéno seme po znižani ceni odajal kmetskim gospodarjem, prosil je odbor v proračunu o podporah 1884. leta za tega voljo 200 gold. državne podpore, in čakati je o tem še odloka sl. c. kr. ministerstva poljedelstva.

Kar se tiče predlogov podružnice v Novem mestu:

- Tangento centralnega odbora pri doneskkih družabnikov, ki je sedaj določena od 2 gold. na 1 gold., znižati do 50 kr. O tem more skleniti samo občni zbor in posamesnim podružnicam se ne dovoljuje nikaka izjema, a ta predlog ni splošen, temveč stavlja se je le za podružnico novomeško;
- delati na to, da se ustanovi v Ljubljani trgovska in obrtna šola, in
- v Novem mestu poljedelska šola.

Ker je dežela uže dobila potnega učitelja poljedelstva, katerega plačuje država, in ker imamo trgovsko šolo, ki je na dobrem glasu ter odprta vsakemu, zato centralni odbor ni storil zaradi tega nikacega koraka, kajti kakoršna je stvar, bilo bi vse prizadetje brezvspešno in poskusiti bi se moglo samo potem, da je kaj takega pravilno ukrenil občni zbor.

- Storiti, da bi se odpravila prepoved o trženji s koreninastim trsjem znotraj Kranjskega.

Dotično prošnjo je sl. c. kr. ministerstvo poljedelstva z ukazom 20. marcija meseca 1883. l. št. 3486/679 kar naravnost zavrglo, o čemer se je poslalo novomeški podružnici poročilo, a poslala se jej je z dopisom dne 3. aprila meseca t. l. št. 980 tudi dotična rešitev predlogov a, b in c.

O željah podružnice metliške:

- delati na to, da se napravi na Dolenjskem železnica;
- naj se ukaže potnemu učitelju, da pride tjakaj razlagat o trtni uši;
- da se dobodi seme ameriških trsov, katero naj se razdeli;
- delati na to, da bi se postavil zopet živino-zdravnik;
- donesek učiteljem znižati na 1 gold. in vse povabiti, naj pristopijo družbi.

O tem se poroča:

ad a). Da je centralni odbor utemeljeno peticijo o napravi železnice po Dolenjskem na višje mesto oddal uže 5. dne februarja meseca 1880. l. št. 76 ter prosil poslanca gospoda Viljema Pfeiferja, naj to za Dolenjsko prevažno vprašanje spravi v sl. poslansko zbornico. Ker je bilo vse poskušanje brezvspešno in ima ta predmet priti v obravnave letošnjega deželnega zbora, zato se ni storil zdaj nikakoršen drug korak, dokler ne bodo znani letošnji ukrepi deželnega zbora.

ad b). Gospod potni učitelj se je odposlal v tamošnji kraj, toda uvidelo se mu je koristneje, da podučuje o drugih predmetih, ker je o trtni uši uže prejšnja leta predaval mnogo potov gospod Rihard Dolenec ter so se podružnici poslali tudi podučni spisi o tej kvarljivki.

ad c). Kar se tiče te točke, prosil je centralni odbor 1881. l. z vlogo 7. dne januarja omenjenega leta grozdnega semena pri sl. c. kr. ministerstvu poljedelstva, a dobil je od njega z ukazom 9. dne februarja meseca 1881. leta št. 485/56 odlok, da se doslé ni še pokazalo, če je ameriško trsje toliko varneje pred trtno ušjo in bi se zavoljo tega moglo priporočati za nasájanje, ali da se je vendar poslalo vinárskim šolam v Klosterneuburgu, Mariboru, Slapu, Gorici in Št. Mihele takošno grozdno seme, zategadel je počakati, kako se obnesó poskušnje ž njim.

Sl. c. k. ministerstvo poljedelstva je pa o tem predmetu imelo meseca januarija 1883. l. tudi enketno posvetovanje in centralni odbor meni, da je treba počakati vspeha tega posvetovanja.

ad d). Ta predlog je uže rešen sam v sebi, ker ima še vedno veljavo ukrep občnega zbora 7. dne maja meseca 1856. l., po katerem so učitelji ljudskih šol, ako pristopijo družbi, oproščeni letnega doneska.

Zarad kmetijske šole omenja gosp. poročevalec, da v tej zadevi odločujeta sl. vlada in sl. deželni zbor.

K tej točki oglasi se odbornik dr. Poklukar in omenja, da je vprašanje o napravi kmetijske šole posebno gospodarski odsek deželnega zbora v zadnjem svojem zasedanju obravnaval obširno. O potrebi take šole bilo bi odveč zgubljati še besedico, ker je vsestransko priznana in ker bi se s tem vstreglo splošnji gorki želji kmetovalcev kranjskih, katero je pokojni dr. Bleiweis pred več leti tako gorko zagovarjal, in katero je ponovil poslanec Detela s tem, da je pred dvema leti stavil blizo enak predlog. V deželnem zboru in v njegovem gospodarskem odseku priznala se je od vseh strani potreba kmetijske šole, katera se mora vsikakor osnovati brez zamude.

S popolnim priznanjem važnosti obstoječe vino- in sadjerejske šole na Slapu treba bode poduk v kmetijstvu tako vrediti, da se napravi v Ljubljani, središči dežele, kmetijska šola brez posebno velikih stroškov, Dolenjska pa dobí svojo vinorejsko šolo.

Na to se oglasi družbenik gosp. Zelen iz Senožeč trdeč, da se mora napraviti kmetijska šola na Notranjskem, ker Ljubljana ima za-se in svojo okolico več viših šol, Gorenjska ima nižo gimnazijo, Dolenjska ima višo in nižo gimnazijo, Notranjska pa edino le slapško šolo, katera pa, akoravno pod izvrstnim vodstvom, ne zadostuje kmetijskim potrebam.

Na to odgovori dr. Poklukar, da s svojimi opazkami ni hotel provzročiti obširnega razgovora glede vprašanja kmetijske šole, temveč samo poročati dotične dogodbe.

Ako bo vsak del dežele za-se zahteval kmetijsko šolo, se bode težko doseglo, kar gotovo vsi želimo, zato se bode gotovo vsem krajem dežele najbolj vstreglo, ako se šola ustanovi v Ljubljani, v središču dežele. — Naprava omenjene šole gotovo je zelo važno vprašanje, toda končno določitev o tem ima slavna vlada in pa deželni zbor, ker bodeta ta dva imela tudi skrbeti za potrebne stroške.

Poročevalec gosp. Robič omenja končno še k temu vprašanju, da mora kmetijska šola tudi zato biti v Ljubljani, da se poduka morejo vdeležiti učiteljski pripravniki, ker vse drugo prizadevanje za povzdigo kmetijstva bo tako dolgo brez vspeha, dokler učitelji na ljudskih šolah sami ne bodo dosti podučeni, da morejo temelj kmetijskega poduka pokladati uže v ljudski šoli.

Gosp. Ogulin iz Novega mesta omenja, da prosi Dolenjska uže dvanajst let, pa do zdaj brez vspeha, za napravo sadje- in vinorejske šole za Dolenjsko. Dolenjska more si le tedaj pomagati, ako prideluje dobra vina. V prejšnjih časih slovela so dolenjska „Marvina“, in kupčija z vinom je cvetela, dandanes zgubilo se je dobro ime dolenjskih vin, in vinske kupčije uže skoraj ni. Zato se govornik popolnem strinja z mislimi odbornika dr. Poklukarja in pričakuje, da deželni zbor in odbor, katera dobro poznata potrebe Dolenjske, kmalu pomagata zapuščeni Dolenjski, in zato tudi ne bode ponavljal znanih opravičenih pritožb.

Vodja slapške šole gosp. R. Dolenec izreka svoje začudenje, da na ljubljanski učiteljski pripravnici še zmiraž ni nameščen strokovnjak za podučevanje v kme-

tijstvu. V Kapodistriji imajo takega strokovnjaka učitelja uže nekaj let, želel bi o tej zadevi pojasnila.

Tajnikov namestnik g. Brus opomni, da je glavni odbor kmetijske družbe uže l. 1876. prosil, naj se za učitelja v kmetijstvu na tukajšnji pripravnici namesti strokovnjak. Dve leti kasneje vložila se je vtemeljena prošnja potom deželnega šolskega sveta. Ko je došlo vprašanje zarad naprave šolskih drevesnic, ponovila se je zopet ona prošnja z dostavkom, da naj se v državni proračun za leto 1884. sprejme dotičen kredit, pa ta prošnja tudi še ni rešena.

Zbor vzel je na znanje ta pojasnila in pa ona dr. Poklukarja zarad kmetijske šole.

Poročevalec L. Robič poroča dalje o zadevah nameravane deželne postave za pogozdovanje Krasa. Slavna c. k. deželna vlada je s pisanjem od 30. novembra leta 1882. zahtevala mnenje c. kr. kmetijske družbe o tem, ali in v koliko bi ugajala postava veljavna za okolico tržaško z ozirom na posebne gospodarske razmere prebivalstva kranjskega Krasa, ali pa, katerih prememb one postave bi bilo treba, in končno: ali bi taka postava takim, da bi imeli posestniki našega Krasa tudi deloma pripomoči k dotičnim stroškom, mogla opravičiti nado na zadovolilen vspeh.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske izkušnje.

Dobro znamenje, ali je krava breja ali ne.

Pri junicah, katere še niso storile, namolze se one tekočine, ki jo imajo v vimenu, nekoliko kapljic na dlàn, ter se jo s prstom preiskuje. Če je ta tekočina vlečljiva, smolnata in lepljiva, sme se za gotovo sklepati, da je junica breja; če pa je, kakor voda, brez vlečljivosti, potem mora se nasprotno trditi. — Pri kravah pusti se frišno, namolženo mleko v kozarec frišne, mrzle vode padati. Če se kaplje hitro in popolnem potopé, je znamenje, da je krava breja; ako se pa kaplje v vodi raztopé in vodo megleno napravijo, je to nasprotno znamenje.

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Kaj pa se je zgodilo s sveto hišico? Čujmo! 10. decembra 1294. l. prenesli so jo angelji čez Jadransko morje na Italijansko v pokrajino Jakinsko, in ondi postavili jo v neki lovorovi gozd. (V italijanščini zove se lovorov gozd „Lauretum“, odtod tedaj ime Loretto.) Zgodila se je ta dogodba ponoči. Pastirji iz bližnjega mesteca Rekanati zapazili so prvi hišico, katero je obdajal prelep blišč. Ogledali so si čudovito zgradbo od zunaj in znotraj, potem pa hiteli z naznanilom v mesto. Sprvega meščani pripovedovanju pastirjev niso hoteli verjeti; posamesne je vendar gnala radovednost ven v gozd. Našli so vresničeno, kar so jim naznanjevali pastirji, in zdaj pričelo se je splošno obiskovanje hišice. Tudi bolniki plazili so se sami ven, ali pa dali se tje prenest. Njihovo zaupanje ni bilo osramoteno; najsvejša Devica uslišala je njih prošnje, in po samotnem gozdu odmevale so kmalu zahvalnice čudovito ozdravljenih.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 12. decembra 1883.

O b s e g: Pitanje govedi. — Gospodarske stvari iz dež. zbora kranjskega. (Dalje.) — Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske 21. novembra l. 1883. (Dalje.) — Gospodarske novice. — XIX. občni zbor Matice Slovenske 5. dan decembra 1883. — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — Državni proračun za 1884. leto za kraljestva in dežele zastopane v državnem zboru, po predlogu vlade. — Podoba (povest). (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Pitanje govedi.

Spisal — c.

V začetku pitanja, dokler se mišice polnijo z mesnim sokom, pitanje najbolje napreduje; pozneje, ko se začne tudi mast nabirati, gré uže počasneje, in nazadnje se goved le malo poredi, ker se vodeni deli živalskega telesa začno nadomestovati z bolj lahko mastjo.

Iz zadnje rečenega se razvidi, da se goved še zmerom debeli, če tudi na teži toliko ne pokaže. Iz vsega pa sledi, da popolnem pitana žival le takrat primeren dobiček dá, ako se jo ne samo po teži, ampak tudi po kvaliteti prodá, to je, za dovršeno opitano goved vtežna jednota bolje plača, kot na pr. za napol vpitane.

V družih slučajih stori se bolje, živali takoj prodati, ko se počasno pitanje prične.

Z ozirom na to, katero krmsko sredstvo je pri pitanju glavno, imamo pitanje z mlekom, zeleno krmo, senom, zrnem itd. Z mlekom se pita le teleta, to se ve da le tam, koder se zamore meso pitanih telet primerno dražje prodati. Tacemu teletu se dá, ko je enkrat 3 mesece staro postalo, mleka kolikor ga hoče, pa prav nič sena ali slame, še celó varovati se jih mora pred tako krmo. Pitanje se pa s tem zamore pospeševati, da se teletu na dan en do dva jajca dá. V poprek se računi, da 10 litrov mleka teleta za 1 kilogr. težjega storé.

Z zeleno krmo ne more se nikdar popolnem odebeliti. Pri tem pitanji je paziti, da krma ni preobležana. Priporoča se, med zeleno krmo seno ali slamo vmes rezati.

Sè senom ali otavo se prav dobro goved opita, to je, da je to pitanje dolgotrajno in da se veliko krme porabi.

Surovi krompir se le tam dobro za pitanje porabi, koder je živina na njega navajena. Kuhani krompir je zmirom dober. Pitanje z zrnem ni primerno, ker se njih dragi ogljenčevi hidrati v drugih krmskih sredstvih ceneje dobi.

Oljnate preše, otrobi, strto žito se najbolje krmi v podobi gorke, osoleče, sredno redke vodene zmesi. Izvrstno pitanje je ono s pivovimi tropinami, ter se jih

smé zraven sena ali slame do 8 kilogramov žive teže porabiti.

Koliko časa da pitanje traja, je odvisno od krme, od posamezne živali, in tudi koliko da je žival bila uže vdebelená, ko smo pričeli pitati. Glavni pogoj pitanja je točnost in red v krmenju, ker le na ta način je mogoče, v primerno majhnem času veliko krme v žival spraviti. Da zamore živina s tekom jesti, naj se jo večkrat na dan napaja. Napajanje naj se zmirom v hlevu godi, nikakor se jih naj pa ne goni na vodo, ker skakanje, dolga pot itd. hitro pitanje ovira.

Sicer se pa ne sme taki govedi na noben način mir motiti, zato je tudi dobro, da so hlevi bolj temni. Pozimi je treba skrbeti, da je hlev dovelj gorak.

K zaželenemu vspehu pripomore tudi zmerno soli, ki se je krmi dodane.

Goved, katero pitamo, je treba zmirom snažiti; toliko bolja je delavnost, kaže z ozirom na izpuhtenje, toliko bolje je prebavanje in hitreje se pita. Stelje tudi taka goved več potrebuje, ker ona dosto več gnoja naredi.

Pri izberi govedi za pitanje naj se ozira na sledeče: Goved naj bo:

1. Drobnihi kosti, nizkih nog, dolgega in globokega života, širokih prs;
2. srednje starosti, dalje
3. da so možke živali skupljene;
4. zdrave;
5. da ni prekumerna, kajti taka goved porabi veliko krme, predno se začne debeliti.

Občni zbor c. k. kmetijske družbe kranjske

21. novembra l. 1883.

(Dalje.)

Na ta vprašanja odgovoril je glavni odbor, da je za vcenitev takega postavnega načrta treba nadrobnega poznanja dotičnih krajev našega Krasa, enako pa tudi temeljitih gozdarskih vednosti, da bode najbolje v ta namen sklicati enketo, v kateri naj bi bili strokovnjaki in z razmerami našega Krasa dobro soznanjeni gozdarji in gospodarji iz okraja postojnskega, nadalje c. k. okr. glavar postojnski, zastopniki visoke deželne vlade, de-

želnega odbora, kmetijske družbe in pa c. kr. deželni gozdarski nadzornik, ker bi se po tej poti predmet najhitreje in najbolj prav rešil.

Potem se oglasi odbornik dr. Poklukar ter pojasni, kako je sodil o tem vprašanji gospodarski odsek deželnega zbora. — Vlada sama izrekla se je za to, da naj se še ne sklene koj taka postava za pogozdovanje Krasa, kakoršna velja za Trst in Gorico. — Enketa, katero je priporočil glavni odbor kmetijske družbe, sklicala se bode še to zimo, da o postavi izreče svoje mnenje. — Poglavitna naloga pa bode načrt te postave skupaj pretresavati s postavo o razdelitvi pašnikov, katera se pričakuje tudi za prihodnje zasedanje deželnega zbora.

Pri tem skupnem pretresavanju obeh postav rešiti bode pred vsem vprašanje, ali naj se v postavi za pogozdovanje Krasa ozira tudi na vse druge h Krasu v pravem pomenu ne spadajoče goličave in zapuščene pašnike ali ne.

Gospodarski deželno-zborski odsek bil je mnenja, da naj ta postava ima veljavo samo za pravi Kras, ker vsi drugi pašniki v deželi zboljšali se bodo gotovo brez posebnih stroškov kmalu, kakor hitro se razdelé in to zgodilo se bode toliko hitreje, ako slavna vlada, kakor je uže obljubila, napravi razun glavne drevesnice v Ljubljani, še nekatere v posameznih okrajih in potem oddajenja sadik gozdnega drevja občinam in posameznim posestnikom brezplačno.

Zbor sprejel je vsa ta pojasnila.

Dalje poroča gosp. Robič, da se je gosp. Anton Ogulin iz Novega mesta ponudil, v Št. Petru pri Novem mestu podučevati v kmetijstvu. To se je naznanilo c. k. deželni vladi.

Deželni šolski svet dovolil je to podučevanje in ministerstvo za poljedelstvo sprejelo je to naznanilo z zadovoljnostjo. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari iz deželnega zbora kranjskega.

(Dalje.)

Potem so sledila poročila o uvrstitvi, preložitvi in podporah za druge ceste in pa o sedanjem stanu dolenske železnice in pa železnice iz Loke v Trst. O železnični postaji pri radoljskem mestu pa je došlo med zborovanjem z Dunaja veselo poročilo, da je ministerstvo to postajo dovolilo in da se priprave v ta namen brez zamude naroče.

O vsem tem poročilu sklenil pa je deželni zbor oziraje se posebno gledé občil na zelo zanemarjeno dolensko stran poleg sklepov o napravi železnic sledeče nasvete:

1. Slavna c. kr. vlada se vnovič naprosi, da po vsi moči pospeši vse potrebno za cestno zvezo med Poljansko dolino in Cirknem.

2. Deželnemu odboru se naroča, da poizve in skuša odstraniti zapreke izpeljave ceste med Pijavo Gorico in Želimljami.

3. Deželnemu odboru se naroča, da se obrne do slavne c. kr. vlade za državno podporo za fundiranje ceste med Sodražico in Podklancem in preložitev ceste čez goro Bonco.

4. Slavna vlada se naprosi, da preloži državno dolensko cesto čez Gorjance in druge klanca med Ljubljano in Novim mestom.

5. Dovolitvi podpor in posojil iz deželnega zaklada cestnim okrajem idrijskemu, logaškemu, radoljskemu in litijskemu se pritrjuje.

6. Dovolijo se cestne priklade sledečim cestnim odborom: 19% priklada cestnemu odboru škofjeloškemu in 15% priklada cestnemu odboru radoljskemu.

7. Deželnemu odboru se naroča, da ostro pazi nad gospodarstvom cestnih odborov, da preiskuje, če so se dohodki iz priklad porabili v prave namene, in nadzoruje ravnanje z okrajnimi cestami.

8. Druge točke §. 6. letnega poročila se vzamejo na znanje.

Poslanec prof. Šuklje se oglasi in govori tako:

Prav hvaležen sem upravnemu odseku, da je to zadevo v razgovor spravil in mi s tem dal priliko, da pojasnujem nekoliko cestne razmere v črnomeljskem okraju, v naši „Beli Krajini“. Gospôda moja, skoraj je 510 let, odkar je ta pokrajina pridružena naši Kranjski, ali kako malo je v celi tej dolgi dobi storila naša dežela, kako malo je storila država za ubogi narod onstran Gorjancev! Ves črnomaljski okraj šteje po zadnjem številjenji 29.988 duš; narod je krepak, nadarjen, za vsako delo spreten, ali nihče se ne briga za njegovo revo, nikdo se ne ozira na njegove želje in nadloge! Povsod drugod se razvija svet in napreduje, le med Belokranjci imamo še avitične razmere kakor po drugih deželah v časih Marije Terezije ali cesarja Jožefa II.

To Vam bode posebno jasno, ako si nekoliko ogledate cestne zveze v črnomeljskem okraju. V tem oziru bi Vam lahko pripovedoval nekatere podrobnosti, o katerih bode sodili, da so nemogoče v našem stoletju. Tako na pr. je v črnomaljskem okraju vas Brezovica, oddaljena od črnomaljskega mesta, od sedeža političnih in pravosodnih uradov kake dobre 2 uri peš hoda. In znate li, gospoda moja, koliko časa da potrebuje pismo, katero s pošto pošljete iz Črnomlja v Brezovico? Nič manj nego 3 dni! Kajti romalo bode čez Novomesto v Ljubljano, iz Ljubljane v Kočevje in še le od tod čez Koprivnik v Brezovico. To so fakta, katera se godé na Belo-Kranjskem dandanes, v XIX. stoletju, v dobi para in elektrike!

Pred nekaj leti vršila se je v ravno tej deželni dvorani zanimljiva razprava o vtelesenji Žumberka. Takrat se ni nikdo bolj navdušeno potegoval za inkorporacijo tega okraja nego g. poslanec Dežman. Sè živo fantazijo slikal nam je hrvatske sosedé, kateri stegavajo lakomne roke doli iz Gorjancev ter se konečno v istini polasté vsega sveta med Krko in Kolpo. Ko sem jaz čital zanimivi razgovor, se mi je vendar dozdevalo, da stvar ni po vsem prazna. Gotovo je sicer, da nam nevarnost ne preti od pasivnega Žumberka, pač pa obstojí nevarnost v tem, da se dosihmal ni nič storilo, da bi se geografično ločena Bela Krajina v gospodarskem oziru zvezala z mater-zemljo, z našo Kranjsko!

Črnomaljski okraj loči od dežele kranjske pogorje Gorjancev, katero dela razvodje med Krko in Kolpo. Čez njegovo slame drži državna cesta in ta cestna proga, katera veže Novomesto z Metliko, posreduje ob enem skoraj ves promet, kar ga ima metliški okraj z ostalo Kranjsko. Ali kaka je ta državna cesta? Smelo trdim, da je pravi unicum v celi državi! Ako imamo po drugih državnih cestah brežine le 2—3, k večemu pa 6 palcev, nahajajo se po tej cesti brežine 15—18 palcev. Najhujša je strmina na kranjski strani; ako si ogledate karto generalnega štaba, videli bode, da se od tako zvanega „Zajca“ gori do „Straže“, tedaj na komaj 2 kilometra daljave cesta vzdiguje od 340 in do 570 met. nadmorske višine. Naravno je tedaj, da je vsled te silne strmine cesta nevarna za navadne vozove in v lepem poletnem času. Kako pa je pozimi, kedar je cesta z ledom pokrita in za tovarne vozove? Takrat

ravnal temu nasproti, vrniti bi mu bilo poslednjo podporo svoto, ki jo je vzprejel za tega žrebca.

Jemljem si čast, da po ukazu slavnega ministerstva poljedelstva 8. dne novembra meseca 1883. l. št. 12.884, naznanjam to glavnemu odboru s prošnjo, naj o tej naredbi poroča družbinim podružnicam, da se same poučijo o nji in da se kar najbolj mōči, na daleč in široko razglasi.

V Ljubljani, 23. dne novembra 1883.

Za c. kr. deželnega prvosednika:
Chorinsky s. r.

Poskušnje s hmeljarstvom na Kranjskem.

Znano je obče, da se v savinski dolini na spodnjem Štajarskem od leta do leta prideljuje več hmelja, kateri donaša gospodarjem več dobička nego vsaki drugi pridelek. Hmelj se lahko dobro in hitro prodá, in če je letina in cena le srednja, da hmelj na istem prostoru gotovo vsaj trikrat več doneska nego pšenica. Gospodarji štajarski to dobro znajo, ter so tudi stvar uže dobro precenili, da začenjajo še slabeje vinograde spreminjati v hmeljišča, tako na primer, v žavski okolici.

Tudi po Kranjskem so odličnejši gospodarji opazujoči hmeljarstvo štajarsko, jeli misliti, bi li bilo mogoče pridelovati tudi na Kranjskem hmelj?

Predno zamoremo odgovoriti na to jako važno vprašanje, vedeti nam je treba, kako podnebje, kako zemljo in kako obdelavanje zahteva hmelj.

Hmelj zahteva srednje gorko in dovolj vlažno obnebje. Hudemu vetru podvržene in prevlažne lege niso za-nj; isto tako škoduje mu tudi gosta megla. Suša, če tudi dalje traja, mu posebno ne škoduje.

Hmelj poganja korenine, ki so tudi po štiri metre dolge; torej je glavni pogoj, da je zemlja dovolj globoka. Zemlja, v kateri se nahaja polovica peska, druga polovica pa ilovice in apna, ugaja najbolj hmelju. Nikdar ne sme se pa nahajati v spodnji plasti preobilne mokrote.

To so glavni naravni pogoji, katere zahteva hmelj v svojo rast. O napravi hmeljišč in obdelovanja zemlje za hmelj itd. poročale so uže lanske „Novice“ nekoliko obširneje.

Kranjska dežela ima srednje gorko in precēj vlažno obnebje, isto tako se nahaja pri nas mnogo globoke ilovčnato peščene in z apnom pomešane zemlje, katera tudi v spodnji plasti ni mokrotna. Torej bi uže naprej lahko trdili, da je pri nas mnogo krajev, kjer bi hmelj gotovo dobro rodil in takih krajev bilo bi morda še veliko več na Kranjskem, ako bi jih spomladanska in jesenska gosta megla vedno ne pokrivala.

Predno je pa vsaka taka važna stvar dognana, je treba v prvi vrsti iskušenj. Strokovnjaki pravijo: „Kjer raste divji hmelj, rasti mora tudi pitani.“ Ako je to istina, roditi mora pitani hmelj izvrstno na Kranjskem, kajti divjega najdeš povsod dovolj. Po Dolenjskem preraščeno je skoraj vse grmovje z divjim hmeljem.

Tudi zgodovinsko je dognano, da se je po Dolenjskem v prejšnjih časih pridelaval pravi hmelj; odtod izvira tudi menda ime grajščine „Hmeljnik“. Ker se v istih časih za pivo ni še potrebovalo toliko hmelja, nego v sedanjem času, bila je cena nižja in gospodarji ukvarjali so se raje z vinsko trtico nego s hmeljem, kajti trta daje dobro kapljico, katera se, ako se tudi ne prodá, lahko doma s pridom vporabi, grenki hmeljevi česarki, če se ne prodajo, niso pa za nobeno rabo.

„Izkušnja uči“, pravi star pregovor; vedeti nam je toraj tudi o tej zadevi najprvo, kaj govore izkušnje.

S pridelovanjem pitanega hmelja pričelo se je na Kranjskem še le lansko leto. Največ poskušenj napravilo se je v okraji kamniškem, in sicer od Mengša proti Kamniku, Lukovici, Blagovici, Moravčah in Trojani. Navesti hočem le nekoliko izgledov. Tako na pr. napravil je France Cerar, posestnik v Blagovici, hmeljišče 500 kvadrat. sežnjev veliko, nasadil je nad 700 reznikov; hmelj izrastel je prvo leto tri metre visok in uže prvo leto dobil je 7 kilogramov česark. J. Levec, posestnik v Mengšu, naredil je blizo 1000 kvadr. sežnjev z 1400 rezniki, hmelj izrastel je jako visoko, in dobil je uže prvo leto nad 80 kilogr. česark.

Isto tako nasadil je J. Škofic, posestnik v Podpeči, 1000 kvadr. sežnjev s 1400 rezniki. Hmelj izrastel je visoko, česarki pa niso popolnem dozoreli, ker je bil hmelj prepozno, to je še le koncem meseca maja saden.

L. Pirnat, grajščak v Moravčah, napravil je tudi poskušnjo, katera se je dobro obnesla; isto tako tudi Fröhlich, posestnik v Kamniku, Gregor Konšek v Trojani, Janez Petrič v Blagovici itd.

Razun teh krajev napravile so se poskušnje s pridelovanjem hmelja tudi na Dolenjskem, in sicer blizo Radeč. Od Radeč proti Boštanju je jako rodovitna globoka zemlja. V Radečah poskusil je s hmeljem A. Podlesnik. Hmelj izrastel je v prvem letu nad tri metre visoko; nasadil je kakih 500 kvadr. sežnjev ter dobil uže prvo leto pol mernika česark, katere so imele v sebi mnogo „lupulina“, to je, iste grenke tvarine, po množini katere se ravna dobrot hmelja.

Vse te enoletne skušnje kažejo, da imamo mnogo upanja, pridelovati na Kranjskem pravi hmelj.

V prihodnjem letu, kolikor je pisatelju teh vrstic znano, poskusilo bode s hmeljem pri nas gotovo kakih 30 drugih gospodarjev, o katerih poskušnja bode čez leto dni mogoče natančno poročati.

—r.

Občni zbor c. k. kmetijske družbe kranjske

21. novembra l. 1883.

(Dalje.)

Poročevalec Robič poroča dalje: C. kr. deželna vlada je glavnemu odboru z dopisom od 3. februarja 1883. leta št. 1545 iz poročila popotnega učitelja za l. 1882. naznanila njegove nasvete, da se izreče o njih. — Nasveti zadevajo vpeljavo Cugmajerjevih plugov, dalje oddajo holandskega plemenskega bika za ljubljansko močvirje; konečno, da je treba natanko omejiti okraje v deželi za različna goveja plemena. — Glavni odbor izrekel je o tej zadevi svoje mnenje in naznanil c. kr. deželni vladi in to:

Gledé vpeljave Cugmajerjevih plugov, da se s tem predlogom popolnem strinja in da je v ta namen c. kr. sl. vlado naprosil še za leto 1884. za državno podporo 300 gold. — Pri tem naznanilu pa se je tudi omenilo, da je glavni odbor uže leta 1869. popolnem ocenil prednosti onega pluga, ter ga priporočil na vse strani pa tudi nekatere take pluge razdelil podružnicam gorenjskim, dolenjskim in notranjskim, da jih poskušajo podružnica za podružnico in si potem takih omislijo.

Izrekel pa se je glavni odbor zoper oddajo holandskega plemenskega bika za ljubljanski močvir in je navedel za to svoje mnenje rečne razloge.

Kar se tiče natančnega omejenja okrajev v deželi za vsako vrsto govejih plemen, je to glavni odbor storil uže koj, ko so se vpeljale v ta namen državne podpore in je to tudi naznanil c. k. ministerstvu za poljedelstvo v svojem poročilu od 20. decembra leta 1877., št. 1066. K tem točkam oglasi se k besedi vodja slapske šole g.

R. Dolenc, ter naglaša, da se sicer strinja s predlogom za priporočanje Cugmajerjevega pluga, toda vipavska dolina, kjer je treba globoko orati, ako se hoče skrbeti za dober pridelek, potrebovala bi posebnega pluga, ki se sicer dobi, pa le za drag denar, tako da si ga tamošnji ubožni kmetovalci ne morejo omisliti. Za to predlaga govornik, naj bi kmetijska družba razpisala darilo, katero naj bi se podelilo onemu, ki izdelata dober in ne drag plug, ki bi bil pa primeren razmeram vipavske doline.

Poročevalec gosp. Robič podpira gosp. Dolencev predlog in dostavlja, da je ravno v vipavski dolini treba izredno globoko orati za to, da se rastline globoko urastejo in se morejo v bran staviti silni burji.

Predsednik gosp. baron Wurzbach pritrjuje tudi predlogu gosp. Dolenca, toda opominja, da bode pri eventuelnem razpisu daril treba natanko navesti lastnosti pluga in namene, katerim ima služiti.

Na to odgovori gosp. Dolenc, da bode on glavnemu odboru poslal vse dotično za razpis darila potrebno gradivo.

K tej točki oglasi se še gosp. Ogulin, kateri tudi pritrjuje predlogu g. Dolenca in omenja, da bode tak plug dobro služil tudi črnomaljskemu okraju, kjer so blizo take razmere, kakor v vipavski dolini.

Po tem bil je predlog gosp. Dolencev sprejet.

Poročevalec gosp. Robič omenja dalje lastninskega vprašanja kmetijske družbe na ljubljanski botanični vrt. Deželna sodnija rešila je to vprašanje z odlokom od 24. marca 1883. l., št. 2111 tako, da en del vrta, namreč stara parc. šte. 159/b, zdaj parc. šte. 158/2, ki meri 665□ sežnje, ostane last c. kr. kmetijske družbe, se prenese na poseben list z vpisano opombo, da je ta del odločen c. kr. eraru kot botaniški vrt. Daljna zahteva kmetijske družbe odpotena bila je na pravdno pot, katere pa družba ni nastopila, ker ji ni bilo na razpolaganje potrebnih dokazov.

Poročevalec gosp. Robič poroča dalje: Odbor za druge za trgovino z mlekarskimi izdelki poslal je glavnemu odboru svoja pravila s prošnjo, da deluje za pristop k zadrugi. Ta pravila s prospektom vred razglasila so se v „Novicah“ št. 23., 24. in 25. tega leta, ker je tudi c. k. ministerstvo za poljedelstvo z razpisom od 27. junija t. l. šte. 4824 to podvzetje priporočilo, opozorjevali pa so se tudi kmetovalci na to podvzetje za čas živinske razstave dne 12., 13. in 14. julija t. l. in se je tudi popotnemu učitelju dalo nekaj iztisov omenjenih pravil.

Konečno naznanja gosp. poročevalec, da je c. kr. kmetijska družba tej zadrugi pristopila kot ud s svoto 100 gold.

Odbornik dr. Poklukar oglasi se pri tej točki k besedi in poroča, da se je on svoj čas pri osnovanju omenjene zadruge na Dunaji vdeleževal. — Živinoreja postala je, odkar je meja proti Ruski in Rumunski zaprta, še bolj važen del našega gospodarstva, in pričakovati je pri živinoreji še boljšega uspeha po razdelitvi pašnikov.

Uže na zadnjem živinskem trgu ljubljanskem prodajala se je goved prav dobro in živinorejci so veliko stržili, ker se goved dobro prodaja na laško stran, pa tudi čez Koroško v nemške dežele; kedar bodejo pa še vožnine na železnicah zadosti znižale, bode pa našim kmetovalcem tudi za prodajo živine pot odprta proti severu in izrekoma na Dunaj. — Sploh se živinoreja tudi za to pri nas bolj priporoča, ker je v njej kmetovalcu zagotovljena dobra prodaja, med tem, ko se žito dobiva od vseh strani po ruski ceni.

Okoliščina pa, da živinorejci avstrijski s svojimi mlekarskimi pridelki mnogokrat ne vedó, kam in jih le

težko in po nizkih cenah spečavajo, napotila je gospoda grofa Dürkheima, ki si je pri zadnji tržaški razstavi pridobil v tej zadevi mnogokušenj, skupno z več gospodi državnimi poslanci, udi gosposke zbornice in različnimi poljedelci, sestaviti pravila omenjene trgovinske zadruge, katera se ima v kratkem osnovati, s posebnim namenom, da podpira živinorejce pri prodaji mlekarskih izdelkov. — Ker se bode zadruga pri svojem delovanju ozirala v prvi vrsti na svoje družabnike, sklenil je glavni odbor naše kmetijske družbe pristopiti zadrugi kot ud, zato da potem vsi njeni družabniki morejo uživati dobrote one zadruge. — Udje zadruge pa razun posredovanja pri prodaji morejo dobivati od zadruge, ako jej pošiljajo svoje izdelke, tudi še druge koristi, ker zadruga bode vsak poslan jej izdelek, recimo, surovo maslo, natanko preiskala, in onega, ki je blago poslal, natanko podučila, je li izdelek dober ali slab, katere napake ima in kako se odpravijo, da mu več vrže.

Tako so si znali razumni in marljivi živinorejci uže zdaj poiskati za svoje mlekarske zadeve dober trg in prodajajo razun sira posebno okusno surovo maslo, katero prodajajo za mnogo boljše cene. Zato govornik živo priporoča živinorejcem domačim in izrekoma udom kmetijske družbe, seči po vsi moči po koristi, katere ponuja nova zadruga. Oseba in veliko uspešno mlekarsko podvzetje grofa Dürkheima daje zadosti poročstva za blagonosen vspeh tega podvzetja.

Po tem priporočilu omenja še društveni predsednik baron Wurzbach, da kmetijska družba zmiraj rada pripomore svojim udom, kakor kaže, ravno omenjen pristop družbe, k občekoristni mlekarski zadrugi, toda z malo svoto 520 gold. letnih doneskov, katere plačujejo udje kmetijske družbe, ne dá se mnogo storiti, upajmo, da nastopijo v tem oziru boljši časi.

Tajnika namestnik in blagajnik gosp. Brus poroča potem o računu za l. 1882. Dohodki so znašali 8432 gold. 34 kr., stroški pa 7446 gold. 47 kr. Ostalo je tedaj v blagajnici 985 gold. 86 kr.

Proračun za leto 1884. kaže dohodkov 5283 gold., stroškov pa 5241 gold. 41 kr., tako da bi bilo blagajničnega preostanka 41 gold. 59 kr.

Gospod Dežman vpraša, se je li skrbelo v proračunu za stroške izdavanja kmetijskega lista, katero je sklenil lanski občni zbor.

Gospod Brus opomni, da zaradi izdavanja lista niso še došla vsa poročila podružnic. V obče pa se porabi za list 400 gold., ki so umeščeni v proračunu za izdavanje „Naznanil“ in poročila centralnega odbora.

Predsednik baron Wurzbach pravi, da so se nekatere podružnice izjavile za izdavanje, druge pa proti. Tudi ni še rešeno vprašanje, ali bi izhajal list v enem, ali v obeh deželnih jezicah. V obče pa ima priti vprašanje izdavanja lista še v razpravo.

Cesarski svetnik gosp. Murnik pravi, da ni treba staviti za list kake svote v proračun, kajti porabi se denar, ki se je doslej izdaval za „Naznanila“. Da se udje vpisujejo, to ne zadostuje, treba je tudi plačati letni donesek. Potem se bode izhajalo in plačal se bode tiskar, posebno ako dovoli, kakor se je izrazil gospod Kramar, poljedelsko ministerstvo podporo za kmetijski list. Stroški za list so zavisni od papirja. Za tisoč izvodov na slabem papir tiskane številke veljajo 14 do 15 gold., na boljši 20 gold. Zraven pa je še računati za razpošiljatev vsake številke 2 do 3 gold. A to velja le, ako je uredništvo lista brezplačno.

Potem se proračun odobri.

Premoženje društva znašalo je, kakor nadalje poroča blagajnik, koncem 1882. leta 34.650 gold. $\frac{1}{2}$ kr. in se je proti prejšnjemu letu pomanjšalo za 927 gld. 44 kr. vsled kursne difference.